

Vergaderjaar 2021–2022

32 761

Verwerking en bescherming persoonsgegevens

Nr. 225

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 april 2022

In het commissieoverleg van 3 februari jl. over het datalek bij KVK (Kamerstuk 32 761, nr. 208) heb ik met uw Kamer gesproken over de mate van openbaarheid van adresgegevens in het handelsregister (HR). Uw Kamer heeft in het debat een aantal suggesties aangereikt om enerzijds het HR zijn belangrijke rol als basisregister en instrument ten behoeve van transparantie en rechtszekerheid te laten vervullen en anderzijds de juiste waarborgen te bieden voor de veiligheid en privacy van ondernemers. Ik waardeer dat zeer en deel uw zorg om daarin het passende evenwicht te vinden. Met deze brief beantwoord ik de vragen die zijn gesteld en de moties aangenomen hieromtrent.

Naar aanleiding van het debat is de Wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 inzake een grondslag voor het afschermen van bezoekadressen op verzoek, in internetconsultatie gebracht. Dit voorstel bevat een regeling voor het afschermen van bezoekadressen in gevallen van dreiging of waarschijnlijke, beroepsgebonden dreiging. Uit de reacties op de internetconsultatie blijkt dat het voorstel welkom is, maar niet alle wensen adresseert. De in de consultatie gedane suggesties die de scope van de regeling «afschermen op verzoek» te buiten gaan, worden in de overwegingen in het kader van de Datavisie meegenomen.

Cijfers over dreiging

Ik heb uw Kamer informatie toegezegd over de toenemende dreiging die de achtergrond vormt van de behoefte aan afscherming van persoonlijke gegevens in het HR. Mijn ambtgenoot van Justitie en Veiligheid heeft uw Kamer onlangs laten weten¹ dat onze samenleving te maken heeft met uiteenlopende vormen van dreiging, tegen diverse groepen en personen,

¹ Brief van Minister van J&V d.d. 14 april 2022 over voortgang stelsel bewaken en beveiligen; Kamerstuk 29 911, nr. 347

soms met verstrekking gevolgen. Daarbij is ook de verwachting uitgesproken dat dit eerder zal toenemen dan verminderen.

Het aantal verzoeken om afscherming dat KVK ontvangt, geeft ook een getalsmatige indicatie van de mate waarin dreiging wordt ervaren. Voor 2022² waren ongeveer 12.000 woonadressen van natuurlijke personen en minder dan 500 bezoekadressen van ondernemingen op verzoek afgeschermd, op een totaal van ruim 3 miljoen geregistreerde entiteiten. Vanaf 1 januari 2022 zijn alle als woonadres geregistreerde adressen van natuurlijke personen afgeschermd. Sinds het commissieoverleg op 3 februari jl. heeft KVK ruim 350 verzoeken om afscherming van een bezoekadres ontvangen, en daarvoor afscherming geëffectueerd, waarvan ongeveer drie kwart op basis van de voorgenoemde regeling voor waarschijnlijke, beroepsgerelateerde dreiging.

Coulante uitvoering afschermingsregeling

De afscherming op verzoek wordt door KVK op dit moment al zoveel mogelijk, op coulante wijze, uitgevoerd conform de regeling die in voorbereiding is. Overeenkomstig de daarover aangenomen motie (Kamerstuk 32 761, nr. 213), die ik daarmee uitvoer, worden beroepsorganisaties daarbij ruimhartig en proactief betrokken. Deze gesprekken verlopen constructief. Beroepsorganisaties zijn graag bereid om mee te werken aan het inventariseren van behoeften en passende oplossingen voor ondernemers in hun beroepsgroep.

Inmiddels zijn werkafspraken gemaakt of in voorbereiding ten behoeve van journalisten, advocaten³, sociaal werkers, werkenden in de gezondheidszorg, regisseurs en filmmakers. Verkennende gesprekken zijn gevoerd of staan gepland met wetenschappers, juweliers en goud- en zilversmeden en sekswerkers. Indien nieuwe beroepsgroepen zich melden, of aan de hand van verzoeken van individuele ondernemers in beeld komen, gaan KVK en EZK daarmee het gesprek aan.

Vindbaarheid lokale bestuurders

Met vertegenwoordigers van lokale bestuurders, waarover ik specifiek informatie had toegezegd, ben ik in gesprek over de mogelijkheden van beroepsgerichte afscherming op verzoek. Hiermee geef ik uitvoering aan de toezegging die ik uw Kamer daaromtrent heb gedaan. Deels verwacht ik dat afscherming in het HR voor hen zinvol kan zijn, maar dit zal niet in alle gevallen soelaas bieden. Voor lokale ambtsdragers en politici is zichtbaarheid in hun gemeenten relevant voor hun functioneren, dat brengt los van het HR een mate van vindbaarheid met zich mee.

Safe zones

In veel gevallen voorzien de afspraken met beroepsorganisaties in een bezoekadres of postadres ten kantore van de beroepsorganisatie. Maar ook buiten een dergelijke voorziening staat voor ondernemers die een beroepsgerelateerd risico lopen altijd de combinatie van afscherming van het bezoekadres en registratie van een postadres, zoals bijvoorbeeld een

² In 2008 zijn de woonadressen van functionarissen van rechtspersonen afgeschermd en per 1-1-2022 alle resterende als woonadres geregistreerde adressen zodat het merendeel van de verzochte afschermingen tot en met 2021 nu onder de standaard afscherming valt.

³ In verband met transparantievereisten in de Advocatenwet hanteert de NOvA afscherming van gegevens alleen bij concrete dreiging. Wel zijn werkafspraken gemaakt tussen NOvA en KVK om te borgen dat een afscherming in voorkomende gevallen onmiddellijk wordt overgenomen in het HR.

postbus, open. Daarmee is tevens uitvoering gegeven aan de desbetreffende motie (Kamerstuk 32 761, nr. 211)

Kosten van adresvoorzieningen

Ik heb uw Kamer toegezegd, en voer dat bij deze uit, te zullen bezien op welke manier zonder hoge kosten kan worden voorzien in een passend vestigingsadres voor ondernemingen die nu veelal op het woonadres van de ondernemer worden gevestigd. In het debat is al aan de orde gekomen dat daarvoor ruimschoots mogelijkheden bestaan en dat KVK daar ook actief op wijst. Ik begrijp uw vraag dan zo dat het nu vooral om het kostenaspect gaat en of ik daar iets aan kan doen.

In algemene zin is het aanbieden van werkruimtes een zaak van commerciële aanbieders. Dat geldt ook voor werkruimtes, voor fulltime of part time, exclusief of gedeeld gebruik, die kunnen dienstdoen als bezoekadres van een onderneming en waarmee deze onderneming dan ook in het HR kan worden geregistreerd. Dat betekent dat de overheid niet zomaar dergelijke oplossingen kan aanbieden, en zeker niet gratis of tegen een gereduceerd tarief. Dit zou namelijk concurrentievervalsing opleveren, ten nadele van commerciële aanbieders van werkplekoplossingen, hetgeen in strijd is met de Wet markt en overheid.

Voor zover een ondernemer een vaste fysieke werkruimte nodig heeft voor zijn activiteit, hetzij thuis of buitenshuis, zijn de kosten daarvan overigens fiscaal aftrekbaar. Daarmee wordt de last voor de ondernemer van deze kosten effectief al verminderd.

Bezoekadressen en de Datavisie

Een passende oplossing, buiten de eerder genoemde mogelijkheden die soms bestaan ten kantore van beroepsorganisaties, ontbreekt vooral voor ondernemingen waarvoor een vaste fysieke ruimte, zoals een winkel, werkplaats of zelfs een enkele werkkamer, helemaal niet noodzakelijk is gezien de aard van hun activiteit. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat ze alleen werken op locaties van hun opdrachtgevers. Voor deze ondernemers is een vestiging van de onderneming op hun woonadres de goedkoopste en meest voor de hand liggende oplossing. En tegelijk is dit geen adres dat een rol speelt in de dienstverlening aan hun klanten. Het adres van de onderneming vervult dan vooral een rol in het borgen van de bereikbaarheid van de ondernemer onder andere voor officiële post, voor facturen en aanmaningen, voor toezicht en handhaving. Op dit moment gaat dat ten koste van de privacy van de ondernemer en zijn of haar huisgenoten en dat zou ik, evenals uw Kamer, graag anders zien. Een van de kernpunten in de Datavisie Handelsregister is de zoektocht naar een model dat recht doet aan «het nieuwe werken» van deze ondernemers. Dit is gaande en het is complex vanwege de vele dwarsverbanden tussen registraties en hun functies en het grote aantal publieke, semipublieke en private gebruikers. Daarom wordt dit op dit moment in een aantal expertsessies het betrokkenen verder uitgediept. Ik zal ik uw Kamer hierover voor het zomerreces nader informeren.

Gemeente in plaats van compleet adres in het HR

Uw Kamer heeft verzocht om te onderzoeken in hoeverre de privacy van ondernemers beter kan worden beschermd door in het Handelsregister alleen de gemeente waar een onderneming is gevestigd openbaar te maken, in plaats van het complete vestigingsadres (Kamerstuk 32 761, nr. 212).

Voor het functioneren van de overheid is nodig dat het HR als basisregister complete adresinformatie bevat. De vraag is dus wie verder nog deze informatie mag zien of krijgen uit het HR en voor welke doelen. NV's en BV's zijn uit hoofde van hun rechtsvorm onderworpen aan de Vennootschapsrichtlijn. Voor hen geldt de verplichting dat hun volledige bezoekadres specifiek in het handelsregister moet zijn opgenomen en voor iedereen gratis zichtbaar moet zijn. Voor deze rechtsvormen kan de openbare adresinformatie in het HR dus niet verminderd worden. Andere rechtsvormen vallen niet onder de Vennootschapsrichtlijn. Dit biedt meer nationale beleidsvrijheid. Ondernemers kunnen los van hun rechtsvorm, op grond van hun activiteit, aan andere EU-richtlijnen onderworpen zijn zoals bijvoorbeeld de Consumentenrichtlijn. Deze verplicht de ondernemer zelf tot het openbaar maken van het vestigings- of bezoekadres. Hij kan dus worden afgeschermd in het HR, maar schiet daar misschien weinig mee op in de praktijk.

Dit is onderwerp van gesprek in het kader van de Datavisie. Het in de motie verwoorde verzoek om informatie is daarmee afgedaan, maar de afweging zal in het kader van de Datavisie nog ruimschoots aan de orde komen.

Afscherming historische adresgegevens

Uw Kamer heeft middels een motie (Kamerstuk 32 761, nr. 214), die ik hierbij afdoe, verzocht om informatie over de mogelijkheid om bij afscherming van adresgegevens ook historische adresgegevens, bijvoorbeeld met betrekking tot functies uit het verleden, (mee) af te schermen.

Sinds 1 januari 2022 zijn adressen onder het label «woonadres» overal in het HR afgeschermd, ook bij historische gegevens. Het probleem is dat de ondernemer zijn woonadres vaak ook als bezoekadres van een onderneming heeft geregistreerd. Als bezoekadres blijft het openbaar, tenzij individueel om afscherming wordt verzocht vanwege een risico-situatie. Wanneer een ondernemer een nieuw bezoekadres kiest, en het oude bezoekadres (tevens woonadres) gelijktijdig met deze vervanging ook wil laten afschermen, wordt hiervoor een handmatige verwerkingsprocedure doorlopen. De afscherming wordt dan dus ingesteld op het moment dat het adresgegeven overgaat van actueel naar historisch.

Gegevens die op dit moment al historisch zijn, worden niet meer aangepast. Het automatiseringssysteem van het HR voorziet ook niet in deze mogelijkheid. Het afschermen van een bezoekadres en invoegen van een postadres, bijvoorbeeld bij een reeds beëindigde onderneming, of met betrekking tot een tijdvak in het verleden is dus niet mogelijk.

Regie op eigen gegevens en de Datavisie

Tot slot heeft uw Kamer middels een drietal moties (Kamerstuk 32 761, nrs. 210, 216 en 217) concrete voorstellen gedaan die de ondernemer meer regie bieden. In alle varianten leidt dit tot een mate van keuzevrijheid voor de ondernemer om te opteren voor een registratie met een gepubliceerd fysiek bezoekadres of met een afgeschermd vestigingsadres en een openbaar postadres. Dit zijn maakbare oplossingen, maar ze zullen niet zonder gevolgen zijn voor de informatiehuishouding bij afnemers van HR-informatie, en mogelijk zijn er ook gevolgen voor de rechtszekerheid

en fraude-weerbaarheid in de markt. Deze mogelijkheden, met hun voor- en nadelen zal ik betrekken bij de overwegingen in de Datavisie en ik kom daarop voor het zomerreces schriftelijk terug.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens